

ČISTICÍ PROSTŘEDKY A ÚKLIDOVÉ SLUŽBY

univerzální prostředky, čisticí prostředky na WC a úklidové služby

ÚVOD – ZDŮVODNĚNÍ POTŘEBNOSTI A MOŽNOSTI ÚSPOR

Hlavní dopady na životní prostředí spojené s čisticími prostředky¹

Čisticí prostředky obsahují řadu látek, které mají na životní prostředí nepříznivý dopad (ve fázi užívání):

- povrchově aktivní látky jsou poměrně toxické pro vodní ekosystémy a mohou je negativně ovlivnit, zejména pokud jsou vypouštěny ve velkém množství;
- vonné látky a barviva mohou být látky špatně biologicky rozložitelné, které se následně kumulují ve vodních ekosystémech;
- čisticí prostředky ve sprejích obsahují hnací plyny, které poškozují ozonovou vrstvu
- voda a energie – energie spotřebovaná na ohřev vody představuje další dopad životní prostředí; její množství lze snížit používáním čisticích prostředků účinných i za nízkých teplot;

Ve fázi výroby a likvidace

- obaly – množství obalů, které jsou převážně vyráběny z plastů, je značné; lze jej snížit požadavkem na koncentrované produkty, který se před použitím ředí způsobem, který uvede výrobce a za použití dávkovačů, které dodá nebo které jsou součástí balení

Úspory dosažené prostřednictvím odpovědného přístupu

V příkladech uvedených tabulce 1 jsou uvedeny konkrétní zakázky, zvolené environmentální kritérium pro jejich pořízení, úspory energie vyjádřené v tunách ropného ekvivalentu a snížení množství skleníkových plynů v tunách CO₂ ekv. ve srovnání s referenční zakázkou (referenční zakázkou je v uvedených případech obdobná zakázka předchozí, ve které environmentální parametry nebyly uplatněny).

Tabulka 1

Stát*	Předmět zakázky	Zvolené hlavní environmentální kritérium	Finanční úspora	Snížení množství skleníkových plynů [t CO ₂ ekv.]
Dánsko město Esbjerg	čisticí prostředky	produkty s ekoznačkou nebo obdobnými vlastnostmi	3 %	43 %

¹ [Technická zpráva k čisticím prostředkům GPP EU](#)

<u>Itálie</u>	Smlouva na zajištění úklidových služeb v délce trvání 3 roky v hodnotě 2,2 mil. EUR	používání environmentálně a zdravotně šetrných čisticích prostředků s omezeným množstvím VOC, parfémů, barviv, používání environmentálně šetrných postupů a nízkou produkcí odpadů z obalů	n.a.	n.a.
---------------	---	--	------	------

* vybrané příklady jsou pouze ilustrativní; další příklady včetně podrobností k nákupu/veřejné zakázce (technická specifikace, kritéria atp.) jsou dostupné na stránce GPP EU v sekci „[příklady dobré praxe](#)“

1. CÍL PRO ROK 2020

- v celkovém množství čisticích prostředků (univerzálních prostředků a čisticích prostředků na WC) dosáhnout 80% podílu produktů odpovídajících alespoň doporučeným minimálním odpovědným kritériím;
- do 25 % smluv s poskytovateli úklidových služeb zařadit podmínku na zaměstnání osob postižených nebo dlouhodobě nezaměstnaných.

2. OPATŘENÍ V RÁMCI ORGANIZACE

- Zvýšit podíl produktů s ekoznačkou nebo ekvivalentními vlastnostmi² na celkovém nákupu a na objemu čisticích prostředků používaných úklidovými službami.
- Snížit objem odpadů – zejména omezit množství obalů používáním koncentrovaných produktů.
- Informovat a proškolit příslušné pracovníky zodpovědné za zadávání zakázek a uzavírání smluv na úklidové služby.

3. INDIKÁTOR PLNĚNÍ OPATŘENÍ V RÁMCI ORGANIZACE

I_{7A}: spotřeba čisticích prostředků za rok v litrech

I_{7B}: procentní podíl produktů odpovídajících alespoň minimálním odpovědným kritériím na celkovém objemu čisticích prostředků

4. SOUVISEJÍCÍ LISTY ČÍSLO

–

5. ENVIRONMENTÁLNÍ POŽADAVKY NA POŘIZOVANÉ VÝROBKY

A. ČISTICÍ PROSTŘEDKY

Doporučené minimální odpovědné požadavky

- koncentráty – kde je to vhodné, požadovat koncentrované výrobky ředitelné vodou před použitím, a to s pomocí odměrek nebo dávkovačů určených/dodávaných výrobcem;
- účinnost při nízkých teplotách (15-30°C) - detergenty musí být účinné i při nízkých teplotách, aby se snížilo množství energie potřebné na ohřev vody;

² Nabídka takových produktů na trhu je k tomu účelu dostatečná.

Komplexní požadavky

- biologická rozložitelnost: všechny povrchově aktivní látky obsažené ve finálním produktu musí být snadno biologicky rozložitelné za aerobních podmínek a rozložitelné za anaerobních podmínek (způsob stanovení a vyhodnocení dle Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č.[2004/648](#));
- obsah fosforu – přípravek by fosfor neměl obsahovat nebo pouze omezenou koncentraci dle druhu výrobku (viz bod 6);
- čisticí prostředky jsou označeny ekoznačkou nebo mají srovnatelné vlastnosti

B. ÚKLIDOVÉ SLUŽBY

Doporučené minimální odpovědné požadavky

- firma zajišťující úklid se řídí doporučenými minimálními odpovědnými požadavky

Komplexní požadavky

- firma zajišťující úklid je certifikována dle normy ČSN EN ISO 14001, je zaregistrována v programu EMAS nebo obdobném systému environmentálního managementu

6. PŘEHLED POŽADAVKŮ A ZPŮSOB PROKAZOVÁNÍ

	parametr	požadovaná hodnota	způsob prokázání
Čistící prostředky	biologická rozložitelnost povrchově aktivních látek za aerobních podmínek	snadno biologicky rozložitelné	certifikát o udělení ekoznačky či produktový list s uvedením ekoznačky (vše v českém jazyce) <i>nebo</i> produktový list výrobku prokazující dosažení požadovaných hodnot (v českém jazyce)
	biologická rozložitelnost povrchově aktivních látek za anaerobních podmínek	biologicky rozložitelné	certifikát o udělení ekoznačky či produktový list s uvedením ekoznačky (vše v českém jazyce) <i>nebo</i> produktový list výrobku prokazující dosažení požadovaných hodnot (v českém jazyce)
	obsah celkového fosforu	<u>univerzální čisticí prostředky</u> 0,2 g na 100 g výrobku <u>čisticí prostředky pro hygienická zařízení</u> 1,0 g na 100 g výrobku <u>čisticí prostředky na okna</u> nesmí obsahovat fosfor	certifikát o udělení ekoznačky či produktový list s uvedením ekoznačky (vše v českém jazyce) <i>nebo</i> produktový list výrobku prokazující dosažení požadovaných hodnot (v českém jazyce)
	koncentráty	koncentrovaný přípravek před použitím ředěný vodou	návod k použití s doporučeným ředěním (v českém jazyce), dodání dávkovačů či automatických dávkovačů umožňujících odměření přesného množství
	účinnost při nízkých teplotách	výrobek účinný už při teplotách 15-30°C	návod k použití (v českém jazyce),
Úklidové služby	smluvní podmínky	používání čisticích prostředků odpovídajících specifikaci listu č. 7 přesné dávkování školení zaměstnanců	viz čisticí prostředky (výše uvedené) prokázat způsob dávkování (popis zvoleného způsobu, např. odměrky, dávkovače) + čestné prohlášení nebo certifikát EMS, EMAS, ISO 14001 čestné prohlášení + předložení harmonogramu školení a ukázka obsahu školení (písemné podklady)
obaly		minimální množství	podmínky ve smlouvě

Vysvětlivky k barevnému zvýraznění:

minimální odpovědné požadavky	komplexní požadavky	smluvní podmínky
-------------------------------	---------------------	------------------

7. SMLUVNÍ PODMÍNKY DODÁVEK

A. ČISTICÍ PROSTŘEDKY

- požadavky na obaly – minimum obalového materiálu v poměru k objemu/hmotnosti dodaného zboží

B. ÚKLIDOVÉ SLUŽBY

Firmy zajišťující úklidové služby by měly jako součást smlouvy plnit následující požadavky:

- respektovat alespoň doporučené minimální odpovědné požadavky uvedené v bodě 5A;
- školit pracovníky úklidových služeb v základních pravidlech ekologického přístupu – přesné dávkování, příp. používání automatických dávkovačů, šetření vodou a energiemi, vhodně zvolené postupy – důraz na mechanické působení, které umožní snížit množství použitých chemických prostředků³ atp.);
- minimalizovat množství obalů, popř. jejich opětovné plnění

Ekoznačky pro čisticí prostředky

Každá ekoznačka je udělována pro určitou skupinu výrobků, tzv. produktovou kategorii. Produktové kategorie mohou mít různé ekoznačky definovány různě, proto v závorce u každé z nich uvádíme i název či názvy produktových kategorií relevantních pro výrobky, kterým je věnován List 7.

A

Ekoznačka EU představuje, jak název napovídá, evropský program ekoznačení (charakteristika univerzálních čisticích prostředků a čisticích prostředků pro hygienická zařízení dle Ekoznačky EU je dostupná [zde](#)).

B

EŠV – environmentálně šetrný výrobek - je značení českého národního programu označování ekologicky šetrných výrobků a služeb (charakteristika univerzálních čisticích prostředků a čisticích prostředků pro hygienická zařízení dle EŠV je dostupná [zde](#)).

C

Modrý anděl (Blauer Engel) je německý program ekoznačení, který byl zahájen v roce 1978 ve Spolkové republice Německo (charakteristika pro univerzální čisticí prostředky dle Modrého anděla je dostupná [zde](#), charakteristika pro úklidové služby [zde](#)).

D

Severská labuť (Nordic Swan) je ekoznačka udělována v severských zemích Evropy. Systém přijalo Finsko, Island, Norsko a Švédsko (charakteristika pro čisticí prostředky dle Severské labutě je dostupná [zde](#)).

Ekoznačky uvedené v bodech A, B, C a D jsou na trhu EU nejběžnější.

Pokud se zadavatel rozhodne v rámci veřejné zakázky nakoupit produkty splňující **komplexní**

³ Odpovědné veřejné zakázky, manuál pro chytré a výhodné nakupování, Úklidové prostředky a služby, STEP

požadavky (viz bod 5A, komplexní požadavky), může buď:

- požadovat výrobky s dobrou aerobní biologickou rozložitelností a/nebo anaerobní rozložitelností a/nebo s obsahem celkového fosforu v hodnotách uvedených v bodě 6; každá z ekoznaček A, B, C, D může být dokladem splnění uvedených požadavků;

nebo

- požadovat výrobky, které nesou ekoznačku nebo mají charakteristiku odpovídající ekoznačce; doporučujeme, aby zadavatel požadoval ekoznačku „EŠV“ nebo „Ekoznačku EU“. Dodavatel může předložit i jinou značku - jeho tvrzení, že předkládaná ekoznačka je ekvivalentní bude muset zadavatel ověřit porovnáním jednotlivých kritérií charakterizujících předkládanou ekoznačku s kritérii ekoznačky požadované v zadávací dokumentaci. Toto porovnávání může být časově náročnější a může vyžadovat konzultace s odborníky na danou produktovou kategorii. Pokud se prokáže, že předložená ekoznačka ekvivalentní není, musí dodavatel prokázat splnění rozdílných požadavků poptávané ekoznačky alternativním způsobem.